

STEPEN KVINTNOG SRODSTVA

Dva tonaliteta mogu biti vrlo srodna ili vrlo nesrodna. Stepenn srodstva dva tonaliteta izraĉunava se pojmom kvintnog srodstva.

Ako dva tonaliteta imaju istu vrstu predznaka, njihov stepenn srodstva se izraĉunava oduzimanjem predznaka. Npr. G-dur (1 #) i A-dur (3#) su u II kvintnom srodstvu ($3-1=2$).

Ako dva tonaliteta imaju razliĉitu vrstu predznaka, njihov stepenn kvintnog srodstva izraĉunava se saĉiranjem predznaka. Npr. B-dur (2b) i E-dur (4#) su u VI kvintnom srodstvu ($2+4=6$).

Ako su tonaliteti u I ili II kvintnom srodstvu, onda oni imaju veliki broj zajedniĉkih akorada; ako su u II, IV ili V srodstvu, imaju 1-2 zajedniĉka akorda. Tonaliteti koji su u VI ili nekom višem kvintnom srodstvu obiĉno nemaju zajedniĉkih akorada.

MODULACIJA U TONALITETE I GRUPE

Prva grupa obuhvata najbliŹe moguće tonalitete. To su tonaliteti koji su u I kvintnom srodstvu. Ovde se ciljnn tonalitet razlikuje od polaznog za jedan predznak. Za polazni tonalitet u I grupi, ciljnn tonalitet bi bio paralelni tonalitet, D tonalitet i njegov paralelni tonalitet, ili S tonalitet i njegov paralelni tonalitet. (Npr. ako je polazni tonalitet C-dur, ciljnn tonaliteti mogli bi da budu: a-moll; G-dur, e-moll, F-dur, d-moll.)

Pri modulaciji u I kvintno srodstvo, po generalnom pravilu, na raspolaganju su nam uvek 4 zajedniĉka trozvuka: T trozvuci polaznog i ciljnnog tonaliteta i njihove paralele. (npr. ako se modulira iz C-dura u G-dur, zajedniĉki akordi bi bili: **c-e-g, g-h-d, a-c-e i e-g-h**)

Ako su polazni i ciljnn tonalitet durski, najbolje je koristiti II stupanj viŹeg tonaliteta. Ako su polazni i ciljnn tonalitet molski, tada se koristi generalno pravilo.

Pri modulaciji iz dura u mol, gde je molski tonalitet viŹi, postupa se takoĉe po generalnom pravilu, samo Źto su ovde paralele durske. Pri modulaciji iz dura u mol, gde je molski tonalitet niŹi, najbolje reŹenje daju II, IV i VI stupanj ciljnneg niŹeg melodijskog mola.

MODULACIJA U TONALITETE II GRUPE

Druga grupa obuhvata tonalitete koji se razlikuju za dva predznaka, tj. tonalitete II kvintnog srodstva. Po generalnom pravilu, postoje samo 2 zajedniĉka akorda: D i paralela niŹeg tonaliteta, tj. S i paralela viŹeg tonaliteta. (Npr. ako se modulira iz C-dura u D-dur, zajedniĉki akordi bi bili **g-h-d i e-g-h**.)

Ako se pri modulaciji iz mola u mol, uĉe na D prirodnog mola ciljnnog tonaliteta, vrlo ĉesto se javlja frigijski obrt *vidi tekst o dijatonskoj modulaciji.

Odstupanje od generalnog pravila: pri modulaciji iz dura u mol, ako je ciljnn mol niŹi tonalitet, koriste se II i IV stupanj niŹeg melodijskog mola.

MODULACIJA U TONALITETE III GRUPE

Treća grupa obuhvata udaljene tonalitete, koji u prirodnom duru i molu nemaju ni jedan zajednički akord. Da bi se zajednički akord uopšte pronašao, moramo koristiti **modur ili harmonski mol**. Ovoj grupi pripadaju, pre svega, tonaliteti **istog tonskog roda**, udaljeni za 3, 4 ili 5 predznaka (za polazni C-dur ili a-moll to bi bili A-dur, E-dur, H-dur ili fis-moll, cis-moll i gis-moll).

Osim tonaliteta istog tonskog roda, III grupi pripadaju po 2 tonaliteta **suprotnog tonskog roda**. Za polazni dur, to bi bili molski tonaliteti IV i V kvintnog srodstva naniže (za C-dur to su f-moll i b-moll), a za polazni mol, to bi bili durski tonaliteti IV i V kvintnog srodstva naviše (za a-moll to su E-dur i H-dur). Treće kvintno srodstvo se ne uzima u obzir, jer to nije modulacija, već **mutacija** (za C-dur to je c-moll, a za a-moll to je A-dur).

Modulacija **dur-dur**: izvodi se preko **molske S višeg tonaliteta**, što znači da se koristi **modur**. (Npr. ako se modulira iz C-dura u A-dur, zajednički akord bi bio **d-f-a**) Ako se modulira u viši tonalitet, tj. po kvintnom krugu naviše, onda je u kadenci ciljnog tonaliteta neophodan **zadržični** ⁶/₄ na V stupnju, tj. na D.

Modulacija **mol-mol**: vrši se preko **durske D nižeg tonaliteta**, što znači da se koristi **harmonski mol**. Ovo pravilo vrlo dobro funkcioniše za IV i V kvintno srodstvo, dok se za III kvintno srodstvo koristi **II, IV i VII stupanj nižeg melodijskog mola**.

Modulacija **dur-mol ili mol-dur**: izvodi se ili preko **durske D nižeg tonaliteta** ili preko **molske S višeg tonaliteta**.

MODULACIJA U TONALITETE IV GRUPE

Nema primenu u praksi!

U IV grupu ubrajamo vrlo udaljene tonalitete, koji nemaju ni jedan zajednički akord sa polaznim tonalitetom. Za polazni **durski tonalitet** to su molski tonaliteti II, IV i V kvintnog srodstva naviše (za C-dur to bi bili fis-moll, cis-moll i gis-moll), a za polazni **molski tonalitet**, to su durski tonaliteti II, IV i V kvintnog srodstva naniže (za a-moll, to bi bili Es-dur, As-dur i Des-dur). Svi tonaliteti od VI kvintnog srodstva pa naviše takođe pripadaju ovoj grupi.

Pošto su tonaliteti IV grupe vrlo udaljeni (uopšte nemaju zajedničkih akorada), modulacija se mora izvršiti **posredno**, tj. preko **posredničkog tonaliteta**, koji ima zajednički akord i sa polaznim i sa ciljnim tonalitetom. Zbog toga se ova modulacija naziva i **modulacija preko posrednog tonaliteta**. Posrednih tonaliteta može biti i više.

Posredni tonalitet se **ne sme potvrditi izrazitom kadencom**, jer je on ovde samo među-etapa, a ne cilj kretanja. Veoma je dobro proći **kroz T posrednog tonaliteta**, pod uslovom da ona nije potvrđena jakom kadencom (treba izbegavati autentičnu i potpunu autentičnu kadenču).